

Hur mycket stryk ska en kvinna tåla?

En kvinna som fått tillfälligt uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning till en man kan beviljas permanent uppehållstillstånd efter två år, förutsatt att förhållandet består. Om förhållandet upphört kan det ändå finnas skäl att bevilja fortsatt uppehållstillstånd. Ett sådant skäl är om förhållandet upphört främst på grund av att kvinnan eller hennes barn utsatts för våld eller annan allvarlig kränkning av frihet och frid.

Detta undantag från tvåårsregeln tillkom som ett skydd för att kvinnor skulle kunna bryta upp från ett förhållande med våld och övergrepp utan att riskera en utvisning som skulle innebära fruktansvärda konsekvenser för kvinnan.

Enligt förarbetena till lagen ska det finnas omständigheter som stöder kvinnans påståenden om att hon utsatts för våld eller allvarlig kränkning. Det står också att det ska räcka att det görs *sannolikt*, vilket alltså innebär ett lägre beviskrav. Polisanmälningar, läkarintyg eller intyg från sociala myndigheter och kvinnojourer ska kunna vara till ledning i bedömningen.

Trots goda intentioner ger lagen och den praxis som tillämpas långt ifrån tillräckligt skydd för kvinnor utan permanent uppehållstillstånd som utsätts för hot och våld av sin partner.

Vi ser återkommande fall där kvinnor upprepade gånger sökt hjälp på grund av hot och våld i relationen men där Migrationsverket ändå gör bedömningen att sannolikhetskravet inte är uppfyllt. I andra fall tror Migrationsverket på att kvinnan varit utsatt men menar att våldet inte varit tillräckligt systematiskt eller grovt:

”Att du sökt hjälp via sociala myndigheter, kvinnojour och läkare samt polisanmält XX är omständigheter som talar för att du har blivit utsatt för någon kränkning. Du har uppgett att du utsatts för fysisk misshandel men åtal gentemot XX väcktes inte på grund av att brott inte kunde styrkas. Migrationsverket finner inte anledning att ifrågasätta att du farit illa i förhållandet. Enligt Migrationsverkets bedömning utgör de övergrepp som du uppgett att du utsatts för dock inte en sådan allvarlig kränkning som avses i ovan nämnda bestämmelse.”
(Migrationsverket, citat ur dom)

Denna kvinna har utsatts för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld i äktenskapet och sökt hjälp från samhället. Hon har hotats till livet om hon återvänder till hemlandet. Migrationsverket ifrågasätter inte hennes trovärdighet, men anser att de upprepade hoten, slagen och våldtäkterna inte utgör tillräckligt allvarliga kränkningar.

Det är allmänt känt att mörkertalen är stora när det gäller mäns våld mot kvinnor. Endast en mindre del av polisanmälningarna leder till åtal, än färre till fällande dom. De flesta fall av våld och hot mot kvinnor anmäls överhuvudtaget inte. Ändå kan man i Migrationsverkets domar se formuleringar som *”Det är anmärkningsvärt att hon inte polisanmält maken om han betett sig kränkande mot henne och hotat henne”* (Migrationsverket, citat ur dom).

Ibland uttrycker kvinnan att hon vill gå tillbaka till mannen trots misshandel och övergrepp, vilket då kan vändas mot henne: *”Det framgår även av ärendet att du velat återvända till din make efter att han misshandlat dig. Eftersom ert förhållande inte huvudsakligen upphört på grund av de kränkningar och den misshandel som du uppgett att du utsatts för kan du inte beviljas uppehållstillstånd enligt denna bestämmelse.”* (Migrationsverket, citat ur dom)

Att kvinnor återvänder till misshandlande män både en och flera gånger är mycket vanligt. Befintlig kunskap om kvinnors uppbrottsprocesser visar att frigörelsen ofta är en svår och långvarig process, där kvinnan pendlar mellan uppbrott och återförening.

Vi menar att man utifrån tolkningar och skäl för avslag kan utläsa en brist på beaktande av etablerad kunskap när det gäller mäns våld mot kvinnor, och en brist på hänsyn till den verklighet kvinnor utan permanent uppehållstillstånd lever i.

Vi ser att Migrationsverket fäster ringa vikt vid de vittnesmål och intyg som lämnas och att den samlade kunskap och erfarenhet som etablerade kvinnoorganisationer och jourer innehar inte tas tillvara.

Migrationsverket kan inte visa någon tillförlitlig statistik på området, men vår erfarenhet visar att det är oerhört svårt för kvinnorna att få stanna och att beviskraven är orimligt höga. Vi möter regelbundet kvinnor som trots kränkningar, hot och våld inte vågar lämna mannen av fruktan för utvisning. Vi möter också kvinnorna som tagit steget att lämna en misshandlande man, men som inte blir trodda, eller får höra att våldet de utsatts för inte varit "tillräckligt".

Vi som möter dessa kvinnor kan vittna om att den så kallade tvåårsregeln och den praxis som tillämpas uppvisar allvarliga brister när det gäller att ge utsatta kvinnor rättmätigt skydd i en svår situation. Konsekvenserna för kvinnorna blir förödande.